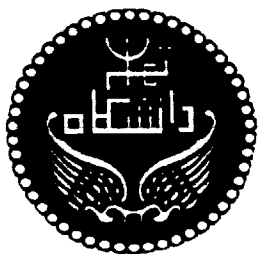

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۳۸۰ / ۲ / ۲۰

دانشگاه تهران

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه:

جهت اخذ دانشنامه کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی تربیتی

موضوع:

تأثیر آموزش راهبردهای فراشناختی بر درک مطلب

دانش آموزان با مشکل درک خواندن

استاد راهنما:

دکتر الهه حجازی

013415

استادان مشاور:

دکتر علی خانزاده

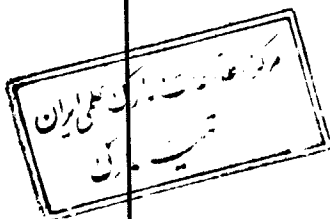
دکتر زهره سرمد

توسط:

آذر پاکدامن ساوجی

سال تحصیلی: ۷۹ - ۱۳۷۸

۳۹۸۵۲

این پایان نامه با مساعدت مالی پژوهشکده

کودکان استثنایی به انجام رسیده است.

تقدیم به

همه کسانی که به کودکان عشق می‌ورزند
و به تعلیم و تربیت آنان علاقه‌مندند.

تشر و قدردانی

یارب سر بر آستان تو می‌سایم و تو را شکر می‌گویم که با
مهربانی و رحمت خود قطره‌ای از بیکران دانش فویش را به من
عطا فرمودی و مرا یاری نمودی تا در سایه راهنمایی‌های
روشنگرانه استادان ارجمند، سرکار خانم دکتر الهه مجازی، سرکار
خانم دکتر زهره سرمد و جناب آقای دکتر علی فانزاده، گامی در
جهت شناخت بردارم.

بدینوسیله از کوششهای فستگ‌ناپذیر و راهنمایی‌های ارزنده آن
بزرگواران که افقهای تازه‌ای از دنیای تمقیق را بر اینجانب گشودند
و همه عزیزانی که در این مسیر یاریم نمودند کمال سپاسگزاری را
دارم.

چکیده

تأثیر آموزش راهبردهای فراشناختی بر درک مطلب خواندن دانش‌آموزان با مشکل درک خواندن مورد بررسی قرار گرفت. بدین منظور ۵۱۲ دانش‌آموز پایه چهارم ابتدایی (۲۴۱ پسر و ۲۷۱ دختر) که در مدارس عادی مشغول به تحصیل بودند مورد آزمون درک مطلب قرار گرفتند. از میان این گروه، ۶۰ دانش‌آموز (۳۰ پسر و ۳۰ دختر) که در این آزمون کمتر از ۵۰٪ امتیاز را دریافت کردند به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند. این افراد دارای توانایی بهنجار خواندن کلمات بودند، اما مهارت استفاده از خواندن کلمات برای دریافت معنا از متن را دارا نبودند. کلیه آزمودنیها دارای هوش متوسط (بهره هوشی بین ۸۶ تا ۱۱۲) و متوسط سنی ۱۰ سال (دامنه سنی بین ۹ سال و ۷ ماه تا ۱۰ سال و ۴ ماه) بودند و زبان اصلی آنها فارسی بود. افراد گروه نمونه به طور تصادفی به گروه آزمایشی (۱۵ پسر و ۱۵ دختر) و گروه کنترل (۱۵ پسر و ۱۵ دختر) منتسب شدند. افراد گروه آزمایشی به مدت ۲ ماه، در ۸ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای تحت آموزش راهبردهای فراشناختی قرار گرفتند و پس از این مدت عملکرد هر دو گروه در پس‌آزمون درک مطلب مقایسه شد. نتایج تحلیل اندازه‌گیری‌های مکرر نشان‌دهنده تأثیر مثبت آموزش راهبردهای فراشناختی بر درک مطلب آزمودنیهای گروه آزمایشی بود ($P < .0001$). همچنین، بررسی تفاوت‌های جنسیتی نشان‌دهنده تأثیرپذیری بیشتر دختران نسبت به پسران از آموزش راهبردها بود ($P < .05$).

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
یک	اهداء
دو	شکر و قدردانی
سه	چکیده
چهار	فهرست مطالب
ده	فهرست جدولها
یازده	فهرست نمودارها
دوازده	فهرست شکلها
۱	فصل اول: مقدمه
۲	۱-۱- بیان مسأله
۶	۲-۱- ضرورت تحقیق
۸	۳-۱- اهداف تحقیق
۸	۴-۱- فرضیه و سؤالهای تحقیق
۸	۵-۱- تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

صفحه	عنوان
۱۱	فصل دوم: پیشینه تحقیق
۱۲	۱-۲-۱- مقدمه
۱۵	۲-۲-۱- فراساخت
۱۶	۲-۲-۱-۱- اجزای فراساخت
۱۷	۲-۲-۱-۱- دانش فراساختی
۲۱	۲-۲-۱-۲- تجربه فراساختی
۲۶	۲-۳-۱- خواندن
۲۸	۲-۳-۱-۱- پیش نیازهای شناختی خواندن
۳۰	۲-۳-۱-۲- شاخصهای اساسی مهارت خواندن
۳۳	۲-۳-۱-۳- ناتوانی در خواندن
۳۴	۲-۴-۱- درک مطلب خواندن
۳۵	۲-۴-۱-۱- الگوهای درک خواندن
۳۵	۲-۴-۱-۱-۱- الگوهای داده محور (پایین به بالا)
۳۷	۲-۴-۱-۱-۲- الگوهای مفهوم محور (بالا به پایین)

صفحه

عنوان

۳۹	۳-۱-۴-۲- الگوهای تعاملی درک خواندن
۴۰	۲-۴-۲- درک مطلب به عنوان پردازش اطلاعات
۴۵	۳-۴-۲- تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی بر درک مطلب خواندن
۴۸	۴-۴-۲- تکنیکهای درک مطلب
۴۸	۱-۴-۴-۲- تعیین اهداف
۴۸	۲-۴-۴-۲- تمرکز توجه
۴۹	۳-۴-۴-۲- پیش مرور متن
۴۹	۴-۴-۴-۲- مرور سطحی
۵۰	۵-۴-۴-۲- تشخیص نکات اصلی
۵۱	۶-۴-۴-۲- خط کشیدن زیر مطالب
۵۱	۷-۴-۴-۲- یادداشت برداری
۵۲	۸-۴-۴-۲- خلاصه کردن
۵۴	۹-۴-۴-۲- بازگویی
۵۴	۱۰-۴-۴-۲- سؤال کردن

۵۵ خودبررسی ۱۱-۴-۴-۲
۵۶ تنظیم سرعت خواندن ۱۲-۴-۴-۲
۵۷ بازرسی مجدد متن ۱۳-۴-۴-۲
۵۸ واسنجی درک ۱۴-۴-۴-۲
۶۰ مدلهایی از آموزش درک خواندن ۵-۴-۲
۶۰ مدل درتا (DRTA) ۱-۵-۴-۲
۶۰ فرآیند خواندن هدایت شده (GRP) ۲-۵-۴-۲
۶۱ برنامه پیش خوانی (PreP) ۳-۵-۴-۲
۶۲ مدل پیش مرور، خواندن بررسی و برانگیختن (PREP) ۴-۵-۴-۲
۶۳ SQ4R / SQ3R مدل ۵-۵-۴-۲
۶۴ مدل مردر (MURDER) ۶-۵-۴-۲
۶۵ تدریس متقابل (RT) ۷-۵-۴-۲
۶۷ ۵-۲- مرور بر تحقیقات انجام شده در ارتباط با فراشناخت و درک مطلب خواندن

عنوان	صفحه
فصل سوم: روش تحقیق	۷۷
۳-۱- طرح تحقیق	۷۸
۳-۲- جامعه آماری	۷۹
۳-۳- نمونه و روش نمونه‌گیری	۷۹
۳-۴- ابزارهای گردآوری داده‌ها	۸۱
۳-۵- روش اجرا	۸۳
۳-۵-۱- مداخله‌های آموزشی	۸۳
۳-۶- روشهای آماری	۸۸
فصل چهارم: یافته‌های تحقیق	۸۹
۴-۱- مقدمه	۹۰
۴-۲- تأثیر آموزش راهبردهای فراشناختی بر درک مطلب خواندن	۹۱
۴-۳- تفاوت‌های جنسیتی در درک مطلب و تأثیرپذیری از آموزش راهبردها	۹۸
۴-۴- پیش‌بینی درک مطلب از بعضی دروس آموزشگاهی	۱۰۳

صفحه	عنوان
۱۰۶	۴-۵- یافته‌های جانبی تحقیق
۱۰۸	فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری
۱۰۹	۵-۱- بحث
۱۱۳	۵-۲- محدودیت‌های تحقیق
۱۱۴	۵-۳- پیشنهادها
۱۱۸	منابع
۱۱۹	الف. به زبان فارسی
۱۲۱	ب. به زبان انگلیسی
۱۲۶	پیوست‌ها
۱۲۷	پیوست الف. آزمون درک مطلب
۱۳۰	پیوست ب. فرم سنجش توانایی خواندن کلمات
۱۳۱	پیوست ج. فرم نشانگان نارساخوانی (اختلال خواندن)
۱۳۲	پیوست د. چکیده به زبان انگلیسی

فهرست جدولها

صفحه	عنوان
۲۹	جدول ۱-۲- برخی از توانائیهای زبانی و فرازبانی زیربنایی خواندن
۳۴	جدول ۲-۲- انواع ناتوانی خواندن
۴۷	جدول ۲-۳- طبقه بندی راهبردهای یادگیری
۷۳	جدول ۲-۴- برنامه‌های ISL
	جدول ۴-۱- میانگین و انحراف معیار نمرات گروه آزمایشی و کنترل در پیش آزمون و پس آزمون
۹۱	درک مطلب
	جدول ۴-۲- خلاصه تحلیل اندازه‌گیری مکرر با دو عامل بین آزمودنی (گروه و جنس) و یک عامل
۹۳	درون آزمودنی (آزمون)
۹۵	جدول ۴-۳- تحلیل اندازه‌گیری مکرر برای بررسی اثرهای ساده درون‌گروهی گروه آزمایشی و کنترل
۹۶	جدول ۴-۴- تحلیل واریانس یک راهه برای بررسی اثرهای ساده بین‌گروهی گروه آزمایشی و کنترل
	جدول ۴-۵- میانگین و انحراف معیار نمرات آزمودنیهای پسر و دختر در پیش آزمون و پس آزمون
۹۸	درک مطلب
۱۰۱	جدول ۴-۶- تحلیل اندازه‌گیری مکرر برای بررسی اثرهای ساده درون‌گروهی گروه پسران و دختران
۱۰۲	جدول ۴-۷- تحلیل واریانس یک راهه برای بررسی اثرهای ساده بین‌گروهی گروه پسران و دختران
۱۰۴	جدول ۴-۸- تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی برای پیش‌بینی درک مطلب از روی سایر دروس
۱۰۶	جدول ۴-۹- میانگین و انحراف معیار نمرات دانش آموزان عادی در درک مطلب
	جدول ۴-۱۰- آزمون t برای مقایسه میانگینهای عملکرد دانش آموزان دختر و پسر عادی در آزمون
۱۰۷	درک مطلب

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار ۴-۱- مقایسه میانگین نمرات دانش آموزان گروه آزمایشی و کنترل در پیش آزمون و پس آزمون	
درک مطلب	۹۱
نمودار ۴-۲- اثر متقابل گروه و آزمون در عملکرد درک مطلب خواندن	۹۴
نمودار ۴-۳- مقایسه میانگین نمرات آزمودنیهای پسر و دختر در پیش آزمون و پس آزمون درک مطلب	۹۸
نمودار ۴-۴- اثر متقابل جنس و آزمون در عملکرد درک مطلب خواندن	۱۰۰
نمودار ۴-۵- مقایسه میانگین های عملکرد دانش آموزان عادی در آزمون درک مطلب	۱۰۶

فهرست شکلهای

صفحه	عنوان
۲۴	شکل ۲-۱- روابط بین اجزاء فراشناخت
۳۹	شکل ۲-۲- الگوی تعاملی درک خواندن
۴۱	شکل ۲-۳- مدل پردازش اطلاعات
۷۸	شکل ۳-۱- طرح بلوکی تصادفی شده
۹۳	شکل ۴-۱- افزایش منابع تغییر در تحلیل اندازه گیری مکرر